

STONE FREE

STONE FREE

De Phoenix Herrijst

Uit de Ideologische Matrix
Vrij van Culturele Indoctrinatie

Harm Timmerman

© 2024

Contact and Lectures:

info@freestonemusic.com

www.freestonemusic.com

www.mentoringformastery.com

0031 – 61412 4663

© 2024

ISBN: 9789465018171

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van fotokopie, microfilm, geluidsband, elektronisch of op welke andere wijze dan ook en evenmin in een retrieval system worden opgeslagen zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de schrijver en na zijn overleden van zijn wettelijke erfgenamen.

Artwork door Michael Holstein

www.instagram.com/mtholstein/

www.freimaurer-wiki.de/index.php/Michael_Thomas_Holstein

Voor Vrije Mannen van Goede Naam

Only for free thinkers

Not for the ideologically possessed,
easily offended
or faint of heart

Rule VI: Abandon Ideology

"I want to show you what it means for someone to be ideologically possessed. You can tell when you are talking to someone like that because - and this is something I learned from reading Solzhenitsyn - you can predict absolutely everything they are going to say. Once you know the algorithmic substructure of their political ideology, which is usually predicated on about five or six axioms, you can use the axioms to automatically generate speech content. You don't even have to hear the person, you can just predict what they are going to say and so that alleviates any responsibility whatsoever they have for thinking. And it also allows them to believe they have full control and full knowledge not only about the entire world, but also the capacity to distinguish, without a moment's thought, between those who are on the side of the good and those who are not. And that is where the danger really comes."

"Look, why don't you make yourself into an individual and get the hell away from the ideology? A lot of these kids are lost in the underworld, let's say, in nihilism, and they turn to these ideological solutions because they don't know what else to do. And they're angry. It's like, I have something better for them to do. Grow the hell up. And sort yourself out as an individual."

"Making happiness the key pursuit in life is just hopeless. It's just not a pursuit that's going to fulfil itself. Life is already complex enough to make us anxious, painful, disappointed and hurt: that's not a pessimistic viewpoint; it's the truth."

~ Jordan Peterson

STONE FREE

A metaphor in the context of finding meaning in life, working on oneself, and developing inner wisdom and strength.

Being liberated or free from the constraints and limitations that we impose on ourselves. In the context of personal development, this could mean breaking free from limiting beliefs, negative thought patterns, or self-imposed limitations that prevent us from reaching our full potential. It could also represent the idea of being free from external influences that hold us back, such as societal norms, cultural expectations, ideology, or peer pressure.

Achieving a state of inner strength and wisdom that is solid and unyielding, like a stone. This could mean developing a strong sense of self-awareness, emotional intelligence, and resilience that allows us to navigate life's challenges with grace and wisdom. It could also represent the idea of developing a deep connection with our inner selves and our spiritual nature, allowing us to tap into a source of inner strength and guidance that helps us stay grounded and focused on our path.

The process of personal growth and transformation, as we strive to break free from limitations and develop the inner strength and wisdom needed to live a fulfilling and meaningful life.

~ ChatGPT

Voorwoord

*I'm like a nomad, travelling through the night
A rough ashlar to shape this inner fight
Some kind of mystic force inside of me
The Masonic mystery makes me wanna*

*Turn the key
To be what I should be
Can I know the unknown
Can't do it on my own¹*

Om uiteenlopende redenen van maatschappelijke en culturele aard zijn er vandaag de dag veel, vooral jonge, mannen die op zoek zijn naar inspiratie en richtlijnen waarmee zij invulling en betekenis kunnen geven aan hun leven. Deze zoekers willen zichzelf beter leren kennen, ze denken na over de omgang met de medemens en willen hun plaats bepalen in het leven waar ze op soevereine, authentieke en originele wijze invulling aan levensdoelen willen geven. Ze zijn op zoek naar betekenis en hebben daarbij een routekaart nodig, een *map of meaning*.

Tijdens die zoektocht verdiepen deze kerels zich vaak in alle mogelijke vakgebieden en stromingen. Vroeg of laat komen sommigen in aanraking met de eeuwenoude, mystieke, esoterische levensschool van de Vrijmetselarij; via een vriend, een familielid, een documentaire, boek of anderszins. Niet iedereen weet de weg te vinden naar de geborgenheid van een Vrijmetselaarsloge, vanwege onbekendheid, onwetendheid of omdat het om wat voor reden dan ook niet op hun pad komt. Deze publicatie is gericht op deze groep zoekende mannen voor wie in de 21ste eeuw en in immer roerige tijden de Vrijmetselarij en het daarbij behorende Logeleven (*in real life*) veel te bieden heeft.

Er is een groot aanbod van literatuur, Podcasts en YouTube-video's waarmee iedereen zich kan informeren over geschiedenis, achtergrond en zelfs over de inhoud van de rituelen van de Vrijmetselarij. Waar in het pre-digitale tijdperk veel informatie slechts met moeite en pas na toetreding toegankelijk was, ligt de waarheid nu overal op straat. Niets lijkt nog heilig, tegelijk is alles heilig.

¹ Freestone. (2008). Turn the Key. Op The Temple of Humanity [CD].

Deze publicatie onderscheidt zich van andere boeken. Het bevat onder meer een selectie van lezingen die zijn voorgedragen in de Loge waar ik lid van ben. Onderwerpen, thema's en gedachten houden direct of indirect in verband met mijn achtergrond in de Geesteswetenschappen en mijn persoonlijke beleving en interpretatie van symboliek en het gedachtengoed van de Vrijmetselarij. Zij hangen samen met ontwikkelingen in samenleving, cultuur en met de impact van ideologie.

Onder de verschillende definities van Vrijmetselarij en omschrijvingen van wat een Vrijmetselaar is en doet, is hij in de eerste plaats een zoeker. Zoeken naar een persoonlijke waarheid of naar innerlijke wijsheid en innerlijke kracht om te komen tot een beleving van innerlijke schoonheid zoals Vrijmetselaren het zelf zo mooi verwoorden. Een persoonlijke zoektocht waar een grote mate van Zelfkennis voor noodzakelijk is. Zoeken naar iets en na het overwinnen van in- en externe struikelblokken en stoten tegen het hart hopelijk ook het vinden van een verloren gewaand, doch voor een zinvolle levensinvulling noodzakelijk, herstelt contact met een dieper liggende realiteit en innerlijkheid.

Hiertoe werkt de Vrijmetselaar met rituelen en symbolen die zijn gebaseerd op bouwsymboliek en lichtsymboliek. Zij dienen als allegorische hulpmiddelen om de werkelijkheid mee te benaderen en te duiden. De interpretatie daarvan is nadrukkelijk aan de individuele Vrijmetselaar zelf. Op zijn eigen manier zoekt hij naar waarheid en construeert zelfstandig zijn eigen Zelfbeeld, mensbeeld en wereldbeeld. De betreffende symbolen en ritualen dienen hem daarbij als richtlijn en als inspiratiebron.

De Vrijmetselarij kent geen vaststaande opvattingen of dogma's. De Vrijmetselaar komt als "vrij man van goede naam" en als vrijdenker naar zijn Loge. In de ritualen wordt dan ook niet specifiek, concreet gesproken over plichten of opdrachten. Wel worden leden aangespoord om in de samenleving en in het gezin invulling te geven aan de inspiratie die zij vinden in de Vrijmetselarij. De wijze waarop zij dat doen is geheel aan henzelf.

Lezingen en essays

Vrijmetselaren vertrouwen hun persoonlijke overpeinzingen toe aan het papier. Met enige regelmaat houden zij een lezing of inleiding (een zogenaamd bouwstuk) in hun Loge. Thema's van die lezingen kennen een grote variëteit. Meestal weerspiegelen zijn persoonlijke interesses of kennisgebieden. Het ligt voor de hand dat er vanuit die individuele

interpretatie een relatie wordt gelegd met de uitgangspunten, symbolen en ritualen van de Vrijmetselarij. Leden geven regelmatig zo'n individuele voordracht.

Een nieuw lid levert bijvoorbeeld in het eerste jaar van zijn lidmaatschap zijn zogenaamde Leerlingbouwstuk op. Doorgaans vertelt hij iets over zijn achtergrond en de beweegredenen die hem hebben aangespoord om lid te worden van zijn Vrijmetselaarsloge. Alles vindt plaats in vertrouwen en in de beslotenheid en veiligheid die eigen is aan de Vrijmetselarij. Mannen onder elkaar die gezamenlijk op eloquente wijze op zoek zijn naar levensinvulling en vaak hun diepste overtuigingen met elkaar delen en bereid zijn om die kritisch te beschouwen; waar vind je het nog?

Tijdens de inwijding tot Vrijmetselaar doet een kandidaat de belofte om zich in het dagelijks verkeer niet uit te laten over gebeurtenissen en inhoud van de ritualen of over hetgeen in een Loge plaats vindt en wordt besproken. In de lezingen die in deze publicatie zijn opgenomen zijn directe referenties aan gebeurtenissen uit de ritualen dan ook verwijderd of anders geformuleerd. Met deze aanpassingen in toonzetting en inhoud is deze publicatie toegankelijk voor een breed en geïnteresseerd publiek; in het bijzonder voor jonge mannen die baat kunnen hebben bij een levensoriënterend systeem als dat van de Vrijmetselarij.

In de Inleiding heb ik de centrale these geformuleerd die herkenbaar is in een aantal lezingen. Zij handelen over grote culturele noties als de doorwerking van de Romantiek (met de nadruk op vrijheid) en Marxisme (met de nadruk op gelijkheid), het einde van cultuurgolven, veranderingen in ideologie en tijdsgeschiedenis, zorgwekkende ontwikkelingen in de samenleving, intermenselijke verhoudingen, et cetera. Er worden verbanden gelegd tussen maatschappelijk, ideologische, culturele ontwikkelingen en de betekenis van Vrijmetselarij. In de Epiloog heb ik gedachten weergegeven die al enige tijd in mij sluimeren en tijdens het doorlezen weer wat werden geactiveerd; enigszins ongestructureerd en wat van de hak op de tak.

Uiteindelijk reflecteren de lezingen een zoektocht naar manieren waarmee op persoonlijke wijze invulling gegeven kan worden aan het lidmaatschap van de Vrijmetselarij; zowaar geen geringe opgave in de turbulente tijden waarin wij leven.

De eigen stem

De Vrijmetselaar formuleert zijn eigen unieke levensmissie die is gebaseerd op Zelfkennis en (inzicht in) de eigen talenten. Hij tracht zich dienstbaar te maken in gezin en samenleving op zijn eigen manier en aansluitend bij zijn capaciteiten. Inzet voor de Vrijmetselarij middels het bekleden van (bestuurs)functies maakt daar onderdeel van uit, anderen doen zich kennen in de politiek, hebben een eigen bedrijf, doen aan liefdadigheid, beheren fondsen, schrijven boeken of maken muziek; al naar gelang hun voorkeuren en de domeinen waarin zij een zekere interesse of aanleg voor hebben (ontwikkeld). Het gaat om het vinden van de eigen stem en idealiter in het werken aan eigen, unieke projecten wat eigenlijk niemand anders dan het betreffende individu op zijn eigen specifieke, soevereine manier kan.

De persoon van de auteur kan natuurlijk niet los worden gezien van de inhoud van de lezingen. Zij zijn gebaseerd op persoonlijke observaties en kennisgebieden, ervaringen op het werk, daaraan gerelateerde persoonlijke zorg en persoonlijke interpretatie van rituelen en symbolen. Deze lezingen weerspiegelen mijn eigen interpretaties. En zoals iedere Vrijmetselaar weet: lidmaatschap van de Vrijmetselarij en dezelfde Loge impliceert een gemeenschappelijk streven naar het vinden van betekenis en gelijkgestemdheid, maar niet dat de leden er altijd dezelfde meningen op na houden; niet over wat dat streven dan impliceert (dat is immers afhankelijk van vele individuele factoren) en niet over de materie die in de lezingen zoals aan de orde kunnen komen.

De inhoud van lezingen en daarin geformuleerde opvattingen zijn dus geheel voor eigen rekening en zullen niet per definitie door alle overige Vrijmetselaren worden gedeeld. Het is geruststellend dat in mijn eigen lezingen vergelijkbare thema's aan de orde komen die ook doorklinken in die van andere leden. Dat is ook wel verklaarbaar aangezien de meeste Vrijmetselaren een grote betrokkenheid voelen met mens en wereld, een intellectuele grondhouding hebben, zich doorgaans niet mee laten slepen door de waan van de alledag, de actualiteit volgen, maar die ook kritisch beschouwen.

De lezingen in deze publicatie zijn los van elkaar geschreven en kunnen als zodanig gelezen worden. Wel hebben ze een centrale these. Deze these over ideologie, Romantiek, Marxisme, cultuurgolven, et cetera komt niet in ieder hoofdstuk aan de orde. In de laatste bijdrage na de Epiloog wordt een uitleg gegeven over inrichting van een Vrijmetselaarsstempel. Het betreft een aangepaste lezing voor belangstellenden.

Als bijlage is een korte paragraaf opgenomen waarin de kern van de Vrijmetselarij wordt benoemd. Ook is er een overzicht van veelvoorkomende logische inconsistenties en cognitieve vooroordelen die herkenbaar zijn in retoriek in media en politiek; dit als aanvulling op de betreffende bijdrage.

Verder gaan de bijdragen over *the mason word*, *the red pil*, onderwijs, boeken, Dylan, The Beatles, het belang van inwijding, identiteit, Osiris en Horus, mannen, ruwe en kubieke stenen, Zelfkennis en contemplatie, Kaballah, Tarot, Hermeneutiek, een wit konijn, waarheid en mythe, (on)deugende mensen, de Uil en de Fenix, het Westen en *The Matrix*, Tempels, broederschap, werktuigen, et centra. Kortom, het gaat over de Logos, het kritisch reflecteren op het Zelf en het ontwikkelen van een cultuurkritische grondhouding en een alertheid op de ideologische oorsprong van onze gedachten en opvattingen en de sferische invloeden die inwerken op ons denken, voelen en handelen.

Een ander thema dat in een aantal lezingen aan de orde komt is mentorschap, hoe daar zelf gebruik van te maken en om dat aan te bieden aan zij die daar baat bij kunnen hebben.

Mentoring

Jonge mensen, mannen en vrouwen, zijn zoekende en oriënteren zich op nieuwe manieren om betekenis aan hun leven te geven. Uiteindelijk wil een mens een zekere vorm van persoonlijk meesterschap in de verschillende levensdomeinen (Carrière, Relatie, Familie en Gezin, Financiën, Opleiding & Training en Fysieke Gezondheid) bereiken. Mentorschap is hiervoor een noodzakelijkheid.

Uit de bijdragen in deze publicatie komt naar voren dat de Vrijmetselarij ook in de 21ste eeuw en in ons turbulente tijdsgewricht nog steeds van betekenis kan zijn voor mannen van alle generaties. In hun zoektocht is het niet verwonderlijk dat velen vroeg of laat met de Vrijmetselarij in contact komen.

Ik heb de vraag voorgelegd aan ChatGPT: waarom is de Vrijmetselarij waardevol voor mannen tussen de 20 en 40 jaar?

“De Vrijmetselarij biedt een waardevol platform voor mannen tussen de 20 en 40 jaar om zichzelf te ontwikkelen en te groeien in hun persoonlijke en professionele leven.

Door deel te nemen aan de rituelen en ceremonies van de Vrijmetselarij, kunnen jonge mannen vaardigheden opdoen op het gebied van leiderschap, communicatie en samenwerking, evenals een dieper begrip van ethiek en moraal.

Daarnaast biedt de Vrijmetselarij een gemeenschap van gelijkgestemde mannen die elkaar steunen en aanmoedigen in hun persoonlijke en professionele groei.

Door deel uit te maken van deze gemeenschap kunnen jonge mannen waardevolle netwerkmogelijkheden ontwikkelen en contact maken met mensen uit verschillende beroepen en achtergronden.”

De Vrijmetselarij kan waardevol zijn voor mannen van alle leeftijden en in alle levensfasen. Albert Pike stelt dat alle mannen om uiteenlopende redenen en met uiteenlopende interesses er wat aan kunnen hebben: geleerden, ongeletterden, jongeren, mannen van de wereld, reizigers, bedroefden, liefdadige mannen en allen met een ziel.

Vrijmetselarij is nuttig voor alle mensen:

*voor de geleerden,
omdat het hen de mogelijkheid biedt om hun talenten uit te oefenen op
onderwerpen die zeer de moeite waard zijn om hun aandacht aan te besteden;*

*voor de ongeletterden,
omdat het belangrijke instructies biedt;*

*voor de jongeren,
omdat het hen voorziet van heilzame voorschriften en goede voorbeelden en
hen gewend maakt aan het reflecteren op de juiste manier van leven;*

*voor de man van de wereld,
omdat het hem voorziet van nobele en nuttige recreatie;*

*voor de reiziger,
omdat het hem in staat stelt om vrienden en broeders te vinden in landen waar
hij anders geïsoleerd en eenzaam zou zijn; voor de waardige man in nood,
omdat het hem hulp geeft;*

*voor de bedroefden,
omdat het hen troost biedt;*

*voor de liefdadige man,
omdat het hem in staat stelt om meer goed te doen door zich te verenigen met
hen die net als hij liefdadig zijn;*

*en voor allen die zielen hebben die in staat zijn om de belangrijkheid ervan te
waarden en te genieten van de charmes van een vriendschap die is gebaseerd
op dezelfde principes van religie, moraliteit en filantropie.²*

Vrijmetselarij is dus niet alleen voor intellectuele diepgravers of zij die in persoonlijke verlichting en in het spiritueel-mystieke aspect geïnteresseerd zijn.

De nadruk ligt op zelfverbetering en het vinden van het pad dat iedere man heeft te gaan, maar lidmaatschap van een Loge kent meerdere aspecten; het huis van de Vrijmetselarij kent meerdere kamers. Wel is het zo dat mannen

² Albert Pike, *Morals and Dogma* 6:20-21.

die sterk op zoek zijn naar een *map of meaning* en op relatief jonge leeftijd worden ingewijd meer mogelijkheden en tijd hebben om in hun leven invulling te geven aan die levenslessen dan mannen die pas ver na hun pensioen een keer tot actie overgaan.

Ken U Zelve vanuit een cultuurkritische grondhouding

Van de individuele naar zelfverbetering strevende Vrijmetselaar wordt verondersteld dat hij zichzelf onderzoekt. Geïnspireerd door de spreuk Ken U Zelve, die in iedere Vrijmetselaarsloge zichtbaar aanwezig is, heeft hij de plicht zichzelf te leren kennen. Ook hier geldt: de wijze waarop hij dat doet is aan hemzelf. Maar het ligt voor de hand dat de meeste leden zich hebben verdiept in (Jungiaanse) psychologie en sociologie en in meer of mindere mate thuis zijn in filosofie. Veel leden hebben ook een gedegen kennis van bepaalde esoterische stromingen en wijsheidstradities die vaak verwant zijn aan de Vrijmetselarij, in het bijzonder de Kabbala; waarschijnlijk de belangrijkste sleutel waarmee de geheimen kunnen worden ontgrendeld.

In die zoektocht naar het Zelf en in het langdurige en indringende proces van het leren kennen van karakter en persoonlijkheid wordt duidelijk dat de mens een Geestelijke wezen is, die gedurende zijn levensloop beweegt in een fysieke vorm; de aan veroudering en verandering onderhevige lichamelijke gestalte en verschijning waartoe hij zich eveneens dient te verhouden. In die Geest wordt uiteindelijk een complex narratief geconstrueerd waarmee het individu de werkelijkheid benadert en interpreteert en waar hij zich in menselijke interactie en in het dagelijks leven mee bedient. Zijn opvattingen, meningen, ideeën, normen en waarden, et cetera zijn het resultaat van velerlei invloeden (genetische samenstelling, opvoeding, opleiding, de generatie waar iemand deel van uitmaakt, tijdgeest en daaraan verwante sferische inwerkingen). De vorming van een persoonlijkheid is een complex proces waar de mens over het algemeen niet zoveel kennis van heeft of in de dagelijkse beslommingen bij stil staat; het is meer iets dat hem overkomt.

Die invloeden zijn voor een groot deel direct of indirect gerelateerd aan de cultuur waarin de mens functioneert. In die samenleving heerst een dominante ideologie die vormend en bepalend is in de wijze waarop de mens zichzelf, de medemens en de wereld interpreteert. Dit is het centrale thema dat in meerdere lezingen in deze publicatie verder wordt toegelicht. Wanneer de mens, de zoekende mens in het bijzonder, zichzelf wil leren kennen, dan zal hij daartoe onherroepelijk eigen opvattingen, ideeën, normen, waarden, et cetera kritisch moeten beschouwen, heroverwegen en (onder invloed van nieuwe inzichten en kennis) moeten behouden, aanpassen of verwerpen.

Vanuit het gegeven dat zij hun oorsprong vinden in cultuur en ideologie, zal hij die in ieder geval kritisch moeten beschouwen; onder meer vanuit studie van cultuur en geschiedenis. Het op een dieper niveau behouden van eerdere opvattingen is voor de mens niet het probleem. Juist door nog meer kennis blijven we vinden wat we al vonden. Het aanpassen, kanttekeningen plaatsen, nuanceren is al een grotere opgave. Maar eerdere opvattingen volledig verwerpen lijkt vaak onmogelijk; het is iets waartoe de mens nauwelijks toe in staat of toe bereid is. Onder invloed van cognitieve dissonantie en *confirmation bias* blijft men eigen jarenlang gekoesterde standpunten, ingesleten opvattingen in alle menselijke koppigheid handhaven; soms tegen beter weten in.

De mens heeft een sterke neiging om die eigen in de loop der decennia verinnerlijkte ideologie, koste wat het kost te blijven hanteren. De gedachtecronkels, het ontkennen van feiten en wetenschap; ideologie gaat overal doorheen en kan mensen gevangen houden in denkbeelden waar men zich niet tot nauwelijks van los kan koppelen, hoewel zij niet altijd resulteren in levensbeslissingen die in het voordeel van het individu zijn.

Juist door de sterke relatie met identiteit en het bieden van kaders waarmee men zich in het leven oriënteert, kan en durft de mens maar moeilijk afstand te nemen van die persoonlijke ideologie op basis waarvan zijn identiteit immers gestalte heeft gekregen. Immers, als die wegvalt of onder druk staat dienen zich confronterende levensvragen aan waar niet langer direct een (bevredigend) antwoord voor is of voor wordt aangeboden door de narratieven die door instituties worden verspreid. Die doorwerking en de alles omvattende aanwezigheid van cultuur en ideologie zijn thema's die in de meeste bijdragen in deze publicatie doorklinken.

Die neiging van de mens of dit sterke menselijke kenmerk om eigen opvattingen te blijven koesteren en de weerstand om ze te herzien of te verwerpen manifesteert zich in irrationele retoriek; concreet in cognitieve vooroordelen en denkfouten. De mens die zoekt naar Zelfkennis zal kennis moeten vergaren over deze *cognitive biases* en *logical fallacies*. Deze wonderlijke manieren van redeneren komen aan de orde in het hoofdstuk Ken U Zelve.

Ideologie en Memetica

Gezien het terugkerende thema van ideologie wordt in de tweede bijdrage dit begrip gedefinieerd. Een ideologie is het min of meer samenhangende geheel van opvattingen, ideeën, normen, waarden, et cetera. De doorwerking en verspreiding daarvan kan worden getheoretiseerd met behulp van het begrippenapparaat van de Memetica. De afzonderlijke onderdelen van een ideologie zijn memes, het geheel is een memplex. Meer hierover in de betreffende bijdrage.

Cultuur van Verdwazing

De bijdragen in dit boek zijn een eerste aanzet tot de publicatie van een toekomstig te verschijnen boek waarin verder wordt getheoretiseerd dat de huidige dominante ideologie in de Westerse samenleving Romantisch en Marxistisch van aard is, een narratief bevat dat contrasteert met de werkelijkheid en, juist door die menselijke tendens van het sterk vasthouden aan ideologie, heeft geresulteerd in een cultuur die zich laat karakteriseren als dwaas. Aan het betoog in deze nog te verschijnen publicatie met als (werk)titel *Een Cultuur van Verdwazing* ligt een aantal axioma's ten grondslag; zij hangen samen met psychologisch, sociologische en culturele wetmatigheden en zijn typisch menselijk en maatschappelijk van aard. Als aanvulling en een soort *cliffhanger* is de inleiding van dit nog te verschijnen werk waarin die axioma's in de vorm van aforismen zijn geformuleerd opgenomen.

Vrijmetselarij als leerschool voor het leven

Tenslotte, een Vrijmetselaarsloge is een werkplaats waarin de individuele leden zich kunnen bekwamen in "al die eigenschappen van geest en gemoed, die de mens en de mensheid kunnen opvoeren naar een hoger geestelijk en zedelijk peil. Zij vindt haar toepassing in de beoefening van de hoogste levenskunst."³ In de manier van werken van de Vrijmetselarij, middels het verkrijgen van de graden van Leerling, Gezel en Meester en middels het bekleden van bestuursfunctie krijgen de leden volop de gelegenheid om zichzelf te trainen in die eigenschappen; alles in de beslotenheid van de Loge. Die graden en functies kennen door hun specifieke karakter vele specifieke, vaak harde lessen waarmee de leden vervolgens hun arbeid in en buiten de Loge voort kunnen zetten. Binnen de Loge vindt dat plaats in een sfeer van vertrouwen en veiligheid. Dankzij die lessen kunnen we ons des te beter staande houden in de wereld.

³ Beginselverklaring, opgenomen in de Grondwet voor de Orde van Vrijmetselaren onder het Grootoosten der Nederlanden.

De Vrije Kunsten

De Vrijmetselaar wordt aangemoedigd om zich te bekwamen in het met enige regelmaat mondeling en vooral ook schriftelijk verwoorden en ordenen van zijn gedachten en opvattingen. Het schrijven van een persoonlijk bouwstuk (dat kan een essay of column zijn) is daartoe een eerste aanzet. Ook binnen het Stoïcisme wordt het belang van het aan het papier toevertrouwen van gedachten (bijhouden van een dagboek) erkent. Het sluit aan bij de Vrije Kunsten.

Referenties aan de zeven Vrije Kunsten (*septem artes liberales*) komt men op meerdere plaatsen tegen binnen de ritualistiek en historie van de Vrijmetselarij. De Vrijmetselaar wordt aangemoedigd om kennis te nemen van deze vakgebieden. Het Quadrivium bevat de vier vrije kunsten: Arithmetica, Geometria, Astronomia en Musica. Het schrijven van persoonlijke lezingen of essays geeft de gelegenheid om zich verder te bekwamen in de vrije kunsten van het Trivium: Grammatica, Retorica (waaronder ook logica) en Dialectiek.

Het zich enigszins eloquent uitdrukken, misschien met wat archaisch taalgebruik zo hier en daar, conform hetgeen die vrije kunsten ons te bieden hebben is immers (net als de geheugenkunst) ook een onderdeel en een van de charmes van de Koninklijke Kunst. De hoofdstukken in dit boek zijn een poging daartoe. Ik hoop dat het de zoeker op weg naar Zelfkennis en bewustwording nieuwe inzichten te bieden heeft en hem van dienst kan zijn bij het construeren van zijn eigen routekaart tijdens de weg des levens; of die weg nu wel of niet leidt naar een Vrijmetselaarsloge.

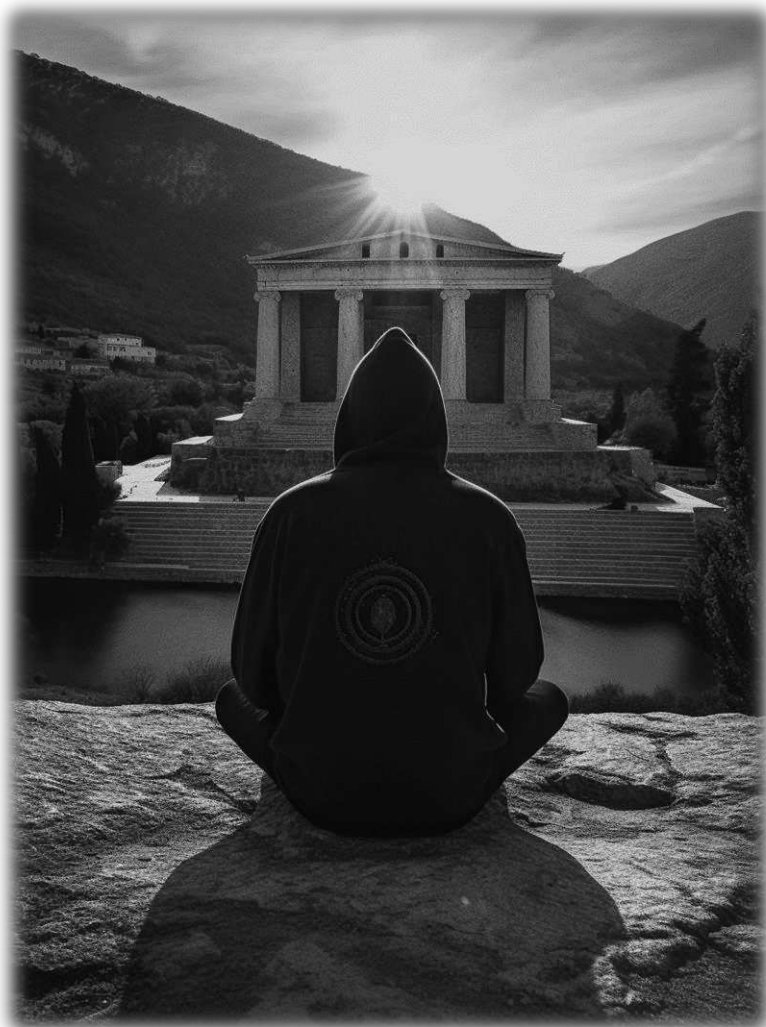
Harm Timmerman
November 2023

Inhoud

<i>Voorwoord</i>	<i>ix</i>
<i>Inleiding</i>	<i>25</i>
<i>Ideologie</i>	<i>55</i>
<i>Memetica</i>	<i>59</i>
<i>Cultuur van Verdwazing</i>	<i>77</i>
<i>Chains of Civilization</i>	<i>85</i>
<i>The Way of the Tribe</i>	<i>101</i>
<i>A Hard Rain's A-Gonna Fall</i>	<i>121</i>
<i>Lying in State</i>	<i>135</i>
<i>A Brotherhood of Man</i>	<i>147</i>
<i>Er waart een spook door het Westen ...</i>	<i>165</i>
<i>Winter is Coming</i>	<i>183</i>
<i>The Mason Word and Second Sight</i>	<i>191</i>
<i>Sources of the Self</i>	<i>203</i>
<i>De Zot met de Witte Roos</i>	<i>213</i>
<i>Red Pill Philosophy</i>	<i>219</i>
<i>De Uil van Athene</i>	<i>233</i>
<i>De Romantische Chaos</i>	<i>255</i>
<i>Ken U Zelve</i>	<i>259</i>
<i>De Fenix uit de Notre Dame</i>	<i>275</i>

<i>Vrijmetselarij en de Liefde</i>	285
<i>Veranderende tijden, de liefde blijft</i>	291
<i>Se7en</i>	297
<i>Epiloog: zoek jezelf en vind de liefde</i>	315
<i>De Tempel der Humaniteit</i>	337
<i>Bijlage</i>	347
Vrijmetselarij in kort bestek	349
Logical Fallacies and Cognitive Biases	357
Romantisch en Marxistische kenmerken binnen Vrijmetselarij, Christendom en Seculier Humanisme	363
<i>Biografie</i>	371
<i>Literatuur</i>	371

Inleiding

~ May you live in interesting times⁴

Wie had zo rond de zomerzonnnewende van 2019 kunnen voorzien hoe anders het volgende werkjaar er uit zou gaan zien? Al ergens in december 2018 liet iemand mij een filmpje op zijn mobiele telefoon zien met daarop surrealistische beelden uit een stad in China waar door grote wagens met enorme waterspuiten hele straten en gebouwen werden schoon gespoten; er was een één of ander virus uitgebroken waarvan werd beweerd dat die ergens onder onhygiënische omstandigheden op een dierenmarkt was ontstaan. Het was allemaal ver weg en niets om ons zorgen over te maken, wat niemand dan ook deed.

Het virus zou Europa niet bereiken, zo werd gemeld in de media, maar korte tijd later was er toch een uitbraak in Italië. Verontrustende beelden kwamen tot ons via tv, computerscherm en mobiele telefoon en mensen begonnen zich wat zorgen te maken. De *early adaptors*, mensen die volgens sommigen om wat voor redenen dan ook bang waren of vatbaar waren voor angstreteriek, stopten direct al met handen schudden en hielden afstand; de rest volgde later. Die zorg werd overstemd door geruststellende woorden waarin de gevolgen van het virus werden vergeleken met een griepje. Het virus, inmiddels bekend als Corona, zou Nederland niet bereiken, zo werd gemeld in de media. Maar een paar dagen was er toch een besmettingsgeval in Limburg. Ook nu werd het gebagatelliseerd, de patiënt was een Duitser die inmiddels weer terug was in Duitsland. Korte tijd later namen toch de besmettingen toe, eerst in Brabant, toen in Noord Holland en heel langzaam verspreide het virus zich over het land en inmiddels ook over de rest van de wereld. Het leek alsof het volk werd verteld dat ze ‘rustig konden gaan slapen’, terwijl er wel degelijk iets aan de hand was.

Hoe anders werd de toonzetting na die inmiddels historische toespraak van de minister-president op 16 maart 2020.⁵ Er werd al een aantal dagen gespeculeerd op het sluiten van alle instellingen en organisaties waar veel mensen samenkomen, waaronder organisaties van levensbeschouwelijke aard, dus ook Vrijmetselaarsloges. In het bestuur van mijn Loge werd erop gespeculeerd om dat alvast te doen, maar we wachtten de officiële

⁴ https://en.wikipedia.org/wiki/May_you_live_in_interesting_times.

⁵ Tijdlijn, Statistieken, Maatregelen, Gevolgen, etc. worden uitgebreid beschreven op https://nl.wikipedia.org/wiki/Coronacrisis_in_Nederland#Maart_2020.

berichtgeving van de Overheid en het hoofdbestuur van de Orde van Vrijmetselaren af. Uiteindelijk bleek het onvermijdelijk: voor het eerst sinds de Tweede Wereldoorlog waren Vrijmetselaren niet in de gelegenheid om hun arbeid te verrichten en konden zij niet bij elkaar komen in logegebouwen. De Loge ging dicht. We zaten in een intelligente lockdown.

Het leven ging zich voor velen voor een groot deel afspelen achter een beeldscherm. Opeens bleek er online van alles mogelijk op het gebied van onderwijs, vergaderen (in het programma Teams), sporttrainingen, het voeren van mentorgesprekken en zelfs logeavonden waarin een lezing werd voorgedragen. Het was allemaal verre van *the real thing* en verre van ideaal: niets kan tippen aan een fysieke bijeenkomst waarbij we elkaar de handen schudden, we naar een lezing luisteren en elkaar na afloop in de ogen kijken tijdens een goed gesprek onder het nuttigen van een drankje. Maar met positieve en frisse moed zetten we onze schouders eronder. Ook de instructie-avonden met de Leerlingen gingen door, zij het sporadisch. Een aantal leden zag en sprak elkaar geregeld tijdens informele bijeenkomsten in de buitenlucht. Met een sterk gemis aan elkaar, broederschap en bijeenkomsten in het Logegebouw maakten we er, net als de rest van de Nederlandse (en eigenlijk de gehele wereld)bevolking allemaal het beste van.

Referenties aan de oorlog

In de toonzetting van gesprekken ten aanzien van de Coronacrisis klinken veel referenties door aan de Tweede Wereldoorlog. Vergelijkingen worden te pas, maar ook te onpas gemaakt. Dat we voor het eerst sinds die periode niet in een Loge kunnen komen is een feitelijke constatering. Maar de oorlog betreft een historische gebeurtenis met een ander karakter waarvan omvang en impact natuurlijk (vooralsnog) wezenlijk verschillen van die van de Coronacrisis. Tijdens gesprekken over het virus, vaccins, de lockdown, gevolgen van de maatregelen, et cetera, vooral tijdens gesprekken waarin men van mening van elkaar verschilt, is het een kwestie van tijd voordat een van beide gesprekspartners een relatie legt met WOII. Een merkwaardig fenomeen dat bekend staat als de Wet van Godwin: hoe langer een gesprek over willekeurig welk onderwerp duurt hoe meer de kans tot uiteindelijk 1 (100%) toeneemt dat een van beide partijen, ongeacht het standpunt, een relatie legt met de Tweede Wereldoorlog.⁶

⁶ In eerste instantie had Godwin het over debatten die zich online afspeelden, maar deze wetmatigheid doet zich ook voor in media en in persoonlijke gesprekken.
https://nl.wikipedia.org/wiki/Wet_van_Godwin

Wie zijn de helden, wat is goed en kwaad, hoe dienen wij te handelen, wie staat aan de “goede kant van de geschiedenis”, wat is de juiste moraal en uiteindelijk: hoe geven wij betekenis aan ons leven? Telkenmale wordt gerefereerd aan de Tweede Wereldoorlog en daarmee samenhangende politieke en maatschappelijke ontwikkelingen. Hiermee heeft dat narratief de functie gekregen van een funderingsmythe van onze samenleving. De oorspronkelijke funderingsmythe van de Westerse samenleving (en dus Nederland) is sluipenderwijs vervangen door een andere. Het is een symptoom van een groter, meer omvattend fenomeen: de omkering van een cultuur.

Funderingsmythe

Iedere samenleving heeft zo'n funderingsmythe nodig: het verhaal van een held of meerdere helden die aan de basis staat van de beschaving waar wij onderdeel van uit maken. Zo'n ontstaansverhaal heeft een fundamentele functie. Het dient als toetssteen en referentiekader voor het dagelijks handelen, het interpreteren van de werkelijkheid en de rol van de mens. In het verhaal voltooit de hoofdpersoon, de held, een specifieke reis. Een reis die de mensen in de samenleving die daarop is gegrondvest in hun eigen leven af kunnen leggen, zij het naar alle waarschijnlijkheid met een wat minder episch karakter. Het verhaal is het cement dat de afzonderlijke individuele bouwstenen van een samenleving bij elkaar houdt. Het is immers handig wanneer iedereen een beetje hetzelfde denkt en er wat dezelfde denkbeelden over levensinrichting, moraal, goed en kwaad, et cetera op nahoudt. Het vermijdt gekibbel, conflict en constante meningsverschillen wanneer bij het beoordelen van het juiste handelen wordt teruggegrepen op dezelfde uitgangspunten die zijn geworteld in een gedeeld verhaal.

Of de details van dat verhaal nu echt gebeurd zijn of niet is maar tot op zekere hoogte van belang. Een mythe spreekt immers tot de verbeelding. Het is een allegorie met diepere lagen die op verschillende niveau gelezen en begrepen kunnen worden. Afhankelijk van behoefte aan diepgang, intelligentie, bevattingsvermogen en vooral ook van beschikbare tijd kan een ieder zich in de details van die diepere lagen verdiepen om daarmee de onderliggende impliciete en expliciete boodschappen en morele lessen te achterhalen en om die in het dagelijks leven toe te passen. Kinderen kunnen de verhalen op kinderlijke wijze tot zich nemen, maar ook de intellectueel kan uit de voeten met de onderliggende mystiek en beschikbare esoterische en filosofische literatuur. De funderingsmythe biedt idealiter voor iedereen handvatten en uitgangspunten om het eigen handelen mee te beoordelen, te bepalen wat een goed leven is, hoe om te gaan met de medemens en hoe de

huidige tijd te contextualiseren in het verleden. Het geeft helderheid over waar we vandaan komen, waar we naar toe gaan en over hetgeen we in het hier en nu hebben te doen om de reis ernaartoe voort te zetten.

The Hero's Journey

Die funderingsmythe vertelt veelal het verhaal van de grondlegger van een samenleving middels het narratief van de *Hero's Journey*. Vaste onderdelen kunnen in dat verhaal worden onderscheiden. Het patroon van de reis van held wordt uitvoerig geschreven in het fascinerende werk van Joseph Campbell *The Hero With a Thousand Faces* (1949). Campbell gaat onder meer in op de betekenis en functie van mythen. Zie ook het hoofdstuk "Winter is Coming".

"Campbell onderzoekt de theorie dat mythologische verhalen vaak een fundamentele structuur delen. De overeenkomsten tussen deze mythen brachten Campbell ertoe zijn boek te schrijven waarin hij de structuur van de monomythe gedetailleerd beschrijft. Hij noemt het motief van het archetypische verhaal "het avontuur van de held".

In een bekende passage uit de inleiding van *The Hero with a Thousand Faces*, vat Campbell de monomythe als volgt samen:

Een held waagt zich vanuit de alledaagse wereld in een gebied van bovennatuurlijke wonder: daar worden fantastische krachten ontmoet en een beslissende overwinning wordt behaald, de held keert terug van dit mysterieuze avontuur met de kracht om weldaden te schenken aan zijn medemens.⁷

Enkele onderdelen uit die Reis van de Held: de toekomstige held leidt een normaal leven, vaak naar aanleiding van een gebeurtenis die wordt geïnterpreteerd als een roeping, wordt hij aangespoord om een missie aan te vangen. Eerst is er weerstand. Hij ontmoet een mentor en een aantal vrienden (helpers). Meestal komt de mentor om het leven waarna een crisis aanbreekt en de held zich enige tijd afzondert en bij zichzelf te rade gaat. Verleidingen liggen op de loer die de held ervan weerhouden om invulling te geven aan die roeping en persoonlijke levensmissie. Het zal immers gepaard gaan met pijn en offer. Uiteindelijk neemt de Held verantwoordelijkheid en vangt zijn missie aan ten behoeve van het grotere geheel. Hij brengt een offer, vaak dat van zijn eigen leven en het leven keert terug naar zijn normaliteit, maar wel op een hoger, ander niveau.

⁷ https://en.wikipedia.org/wiki/The_Hero_with_a_Thousand_Faces

Filmmakers en verhalenvertellers zijn maar al te bekend met deze fasen. Zij worden dan ook geconstrueerd in films en televisieseries, denk aan films als *Stars Wars*, *Harry Potter*, *Pinokkio*, *The Chronicles of Narnia*, et cetera. Wanneer u de tentoonstelling Storyworld in het Groninger Forum betreedt, dan is een van de eerste dingen die u ziet een visuele illustratie van deze *Hero's Journey* aan de hand van de film *The Lion King*; alle (twaalf) fasen van deze reis komen er in voor.

Niet allemaal zo duidelijk en letterlijk als is het verhaal van de Leeuw, maar ook in oudere verhalen uit de geschiedenis van de mensheid kunnen we die fasen herkennen. Al in het oudste literaire epos dat ons bekend is, het *Gilgamesh Epos* (ca. 2100 v.Chr.), komen we elementen tegen. Ook herkennen we de reis van de held in de *Odyssee* van Homerus, de mythe van Romulus en Remus en in die van Osiris en Horus. De overlap tussen Horus en Simba uit *The Lion King* is treffend; het zijn nagenoeg dezelfde verhalen alleen met verschillende karakters en kostuums. In ieder verhaal dat mensen elkaar vertellen, ongeacht het medium, zijn fasen van de *Hero's Journey* te herkennen. Het zijn immers verhalen over mensen en gebeurtenissen die voor iedereen herkenbaar zijn. De funderingsmythe van de Westerse Beschaving waarin die elementen van dit narratief kunnen worden herkend is natuurlijk het levens- en lijdensverhaal van Jezus Christus. Ook zijn de fasen van *The Hero's Journey* herkenbaar in de mythe van de Vrijmetselarij die centraal staat in de Meestergraad.

Christendom als funderingsmythe

Jezus wordt onbevlekt ontvangen (net als Anakin Skywalker in *Star Wars*), komt onder bijzondere omstandigheden op aarde en leidt in eerste instantie een normaal leven. Afgezien van zijn geboorte en het bezoek aan de Tempel in Jeruzalem wordt er niets verteld over het leven van Jezus voor zijn dertigste levensjaar (wat dan ook bron voor speculaties is). Dan pas komt aan de orde dat hij iets met zijn leven heeft te doen. Hij is daar eerst terughoudend in. Hij ontmoet twaalf vrienden en een mentor in de persoon van Johannes de Doper die later inderdaad om het leven komt. Jezus trekt zich 40 dagen terug in de woestijn, wordt daar geconfronteerd met zijn diepste angsten en wordt verleid om juist niet zijn missie aan te vangen (in de wetenschap wat dat immers voor hemzelf zal betekenen). Hij komt tot inzicht, voltooid zijn missie, offert zichzelf ten behoeve van het grotere geheel en legt daarmee de basis voor een beschaving. De fysieke persoon Jezus van Nazareth sterft, maar de geest van Christus leeft voort. Dit verslag functioneert als funderingsmythe van de Westerse samenleving. De Nieuw Testamentische verhalen geven ons voldoende richtlijnen en handvatten om

inderdaad dat eigen handelen te beoordelen en een zinvol leven in te richten; in een samenleving die daar bovendien de gelegenheid toe biedt.

Een kernelement uit het Christendom is de erkenning van het kwaad in ons zelf; de mens is immers een zondig, gevallen wezen. We onderkennen allereerst het kwaad in onszelf dat moet worden overwonnen. We zijn vooral zelfkritisch of worden aangespoord om dat te zijn. Wanneer we worden gekwetst, dan keren we de andere wang toe, in de wetenschap dat geweld beantwoorden met geweld niets oplevert. Bij het beoordelen van de werkelijkheid, bij het duiden van de actualiteit en bij het afstemmen van het eigen gedrag (ten opzichte van de medemens) is er altijd wel een Bijbelverhaal te vinden dat zich daarvoor leent. Veel verhalen in de Bijbel hebben meerdere betekenissen en kunnen allegorisch worden geïnterpreteerd om die diepere, symbolische lagen te achterhalen. De historische lezing is veelal slecht één. Een verhaal waar een wijze les in is verborgen, een les die wij hebben te leren om daarmee aan onszelf te werken. Waar gebeurt dat nog, wie doet dat nog en wie heeft überhaupt nog kennis van die verhalen, hun betekenis, de diepere lagen en deze praktische toepasbaarheid?

Vervanging van funderingsmythe

Veel meer worden die Bijbelse verhalen juist gediskwalificeerd en vanuit onwetendheid van die diepere inzichten afgedaan als gedateerd. De oorspronkelijke funderingsmythe van de Westerse samenleving raakt steeds meer op de achtergrond. Getuige de vele referenties aan de jaren 30 en de Tweede Wereldoorlog lijkt die oorspronkelijke funderingsmythe van de Westerse beschaving te zijn vervangen door een andere, maar wel een met fundamentele verschillen. Het belangrijkste verschil is wellicht dat het kwaad niet langer in onszelf wordt erkend, maar in de ander. We wijzen niet langer naar ons zelf, maar in al onze 'waakzaamheid' gaan we met een speurend vingertje door de wereld om een *target*, 'een ander' te identificeren als personificatie van het kwaad, als iemand die niet deugd. Hoe vaak wordt die ander niet in verband gebracht met het hebben van bedenkelijke (ideologische) opvattingen? Referenties aan "een donkere bladzijde in onze geschiedenis" liggen vaak voor in de mond. We moeten waakzaam zijn dat zich nooit meer zoiets voor kan doen als "de oorlog" en die waakzaamheid blijkt vooral uit het hebben van de juiste intenties en uit het identificeren van het kwaad in anderen. Je hoeft de krant er maar op na te slaan en de televisie of radio er maar voor aan te zetten.

Die tendens om het kwaad in anderen te identificeren neemt geregeld absurde vormen aan en strekt zich uit over andere terreinen en onderwerpen. Het zijn variaties op hetzelfde thema. Iemand heeft het over de doorwerking van Marxisme in onze cultuur (een vrij logische constatering overigens die bovendien wetenschappelijk historisch goed is gedocumenteerd) en wordt in verband gebracht met Breivik. Maar waar aan voorbij wordt gegaan is dat er een Breivik, een Stalin, een Mao en een Hitler schuilt in ons allen, zoals evengoed de Christus in ons schuilt: de meest extremen op het spectrum van kwaad en goed, de tendensen in ieder mens. Slechts weinig mensen zullen in hun levensvulling in de buurt komen van deze extremen, maar we kunnen wel strijden tegen het een en streven naar het ander.

Godwins

De Vrijmetselarij is een West-Europees cultureel, esoterisch verschijnsel en grotendeels gebaseerd op Griekse filosofie, Jodendom en Christendom. Zij is dan ook gerelateerd aan de oorspronkelijke funderingsmythe van de Europese Traditie die sterk overeenkomt met de reis van de held die de hoofdpersoon in de centrale mythe van de Vrijmetselarij aflegt. Het is dan ook vreemd dat die vervanging van de funderingsmythe zich, net als in de meeste domeinen en maatschappelijke instituties, ook in de Loge manifesteert middels het refereren aan de oorlog bij het duiden van de werkelijkheid en de lezing van allerlei maatschappelijke ontwikkelingen. Het is een profaan verschijnsel van ideologische aard dat in alle haarvaten van de samenleving is doorgedrongen en herkenbaar is. Eerst binnen instituties als onderwijs, media, politiek, kunst, maar uiteindelijk ook in religieuze instellingen, gezinnen en uiteindelijk zelfs in organisaties zoals de Vrijmetselarij die toch door haar aard in eerste instantie beschermingsconstructies (vrij denken los van dogma en ideologie) heeft tegen die ideologische invloeden. Het is een typisch voorbeeld van een *meme* die zich in de geestelijke sfeer vermenigvuldigt.⁸

Daarmee brengen we een verschijnsel dat zich in de samenleving voordoet of ideeën die daarin heersen mee de Loge in, in plaats van andersom (de inspiratie die de Vrijmetselarij biedt juist een plek geven in de samenleving); wat overigens niet alleen voor dit fenomeen van de funderingsmythe geldt. Ook andere maatschappelijke tendensen sijpelen maar al te makkelijk het Logeleven binnen. Voor de helderheid en om misverstanden te voorkomen: het is natuurlijk niet per definitie verkeerd om aan betreffende

⁸ Dit wordt toegelicht in het hoofdstuk over Memetica.

gebeurtenissen uit de vorige eeuw te refereren, integendeel, historisch besef is belangrijk. Sommige historische parallellen kunnen wel degelijk worden gelegd en vaak genoeg is het benoemen ervan en het plaatsen van de actualiteit in de context van WOII gerechtvaardigd. Bovendien: onze historie is van belang, herdenken is essentieel om ons bewust te blijven van ontwikkelingen die zich voor kunnen doen, et cetera. (Hoewel wat betreft de Dodenherdenking overigens wel een verontrustend schisma in de Nederlandse samenleving aan het ontstaan is.)

Kwaad in ons zelf en in de ander: Reductio ad Hitlerum⁹

Die geleidelijk vervanging van de funderingsmythe van een samenleving is een symptoom van de vervanging van de gehele ideologie: de oorspronkelijke Grieks, Joods-Christelijke ideologie (met een daaraan verwant Protestant Calvinistisch (werk)ethos) is vervangen door Seculair Humanisme. Althans, zo wordt het genoemd, maar het betreft een ideologie die Romantisch en Marxistisch van aard is.

Sinds de Romantische (en dus ook Marxistische) omwentelingen van de jaren zestig en *Woodstock* is die nieuwe ideologie steeds meer de centrale manier van denken en duiden van de werkelijkheid gaan bepalen. Een belangrijk verschil betreft dus het (h)erkennen van het kwaad in ons zelf (waar de funderingsmythe van de Europese beschaving toe oproept) versus alert zijn op en het identificeren van het kwaad in de ander. In die referenties aan WOII komt vooral naar voren wat we níet willen zijn en waarvoor we waakzaam moeten zijn, niet zozeer in onszelf, maar in 'de anderen'. Het zet ons ertoe aan om de vinger te wijzen naar mogelijke externe gevaren.

Dit in tegenstelling tot de funderingsmythe van zowel het Christendom als die van de Vrijmetselarij waarin juist vooral naar voren komt wat we in potentie zouden kúnnen zijn; al naar gelang de inspanning (i.e. de offers) die we daarvoor bereid zijn te willen leveren. Een feestdag als Kerst (de zonnewende in de winter) brengt hoop op betere tijden. De belangrijkste dag van het Christelijke jaar, Pasen illustreert wat er met die mens gebeurt die invulling geeft aan de roeping om zichzelf te geven voor het grotere geheel (de kruisiging is een fase in *the Hero's Journey*). Het illustreert vooral waartoe de mens in staat is, ten goede en ten kwade en hoe een mens speelbal kan worden van wereldlijke (Pilatus), religieuze (Kajafas) en populistische (het volk) krachten. Het Christendom, maar ook de Vrijmetselarij die daar nauw mee verwant is, zoekt het kwaad in eerste instantie in de mens zelf. Het is

⁹ https://en.wikipedia.org/wiki/Reductio_ad_Hitlerum

illustratief dat Kerst nog maar nauwelijks in het teken staan van de geboorte van het Licht.

Op Netflix, Disney en Amazon zult u op Kerstavond tevergeefs zoeken naar *The Nativity Story* of een film over het oorspronkelijke Kerstverhaal. Wel vindt u er een overaanbod aan films over de Kerstman en een blasfemische film over Jezus. Over het kwetsen van Christenen doet niemand moeilijk.¹⁰ Voor Pasen geldt hetzelfde: een lentedag om naar de meubelboulevard te gaan en om 'verstopeieren' te zoeken. Ter compensatie is er in de marge nog wat aandacht voor de Matthëus Passion, maar ironisch genoeg komen daar vooral die mensen op af die zijn geworteld in de Protestant Calvinistische cultuur. Het zijn tekenen die er op duiden dat de betekenis en het functioneren van funderingsmythe van de Europese Traditie naar de achtergrond verdwijnt. Er is weinig aandacht voor en weinig kennis van.

Waar voorheen bij die beoordeling van de werkelijkheid, het duiden van de actualiteit en het eigen handelen er altijd wel een Christelijke referentie voor handen was, zo is er nu altijd wel een referentie aan die donkere bladzijden uit onze geschiedenis van de twintigste eeuw te vinden die die functie van een funderingsmythe is gaan vervullen. We worden daarmee niet langer aangezet om met krachtsinspanning na te streven wat we in potentie zouden kunnen zijn (Christus), maar we zijn op de vlucht voor hetgeen we niet willen zijn (een NSB-er, iemand die onvoldoende waakzaam is, een dictator die het kwaad personifieert). Dit manifesteert zich zowel op individueel als op collectief niveau. Het individu suggereert dat uit zijn opvattingen zou blijken dat hij in WOII in het verzet zou hebben gezeten of Joden in de onderduik zou hebben gehad; hij meent immers het kwaad in de vorm van de hedendaagse nazi's te hebben geïdentificeerd in andere mensen en politieke partijen. We denken of hopen allemaal dat wij die ene persoon zouden zijn geweest. Dat ene principiële individu in een mensenmassa van duizenden tijdens een bijeenkomst van de nazi's die vanuit overtuiging en innerlijke moraliteit niet z'n rechterarm schuin omhoog houdt om te getuigen van zijn loyaliteit voor de nazi-ideologie.¹¹ Maar in al onze zogenaamde waakzaamheid tegen een al te voorschrijvende regering en met al onze morele superioriteitsgevoelens gaat de gemiddelde mens toch al te makkelijk mee in gangbare narratieven,

¹⁰ Sinds het zogenaamde Ezelsproces van Gerard Reve in 1966 is de ridiculisering van alles wat Christelijk is een soort nationale volkssport geworden. Maar de historische vooraankondiging daarvan gaat veel verder terug en de gevolgen werken nog steeds door.

¹¹ Waarschijnlijk betreft het August Landmesser die weigerde om de nazi-groet uit te brengen. https://en.wikipedia.org/wiki/August_Landmesser

onderwerpt hij zich aan gedicteerde verwachtingspatronen en is het kwaad al geschied voor we er erg in hebben.

Op collectief niveau heeft die tendens om het kwaad vooral in anderen te lokaliseren, ook in historisch perspectief, geresulteerd in een schaamtecultuur: we zijn op de vlucht voor en schamen ons voor ons koloniale verleden, de vermeende apathie en lafheid van de Nederlanders tijdens de bezetting, et cetera. Het is duidelijk wat we niet willen zijn. Maar wat is hetgeen waar we individueel en collectief naar kunnen streven, wat zijn de ambities van een land, wat maakt een cultuur van een land aantrekkelijk om deel van uit te willen maken?

Het is de vraag is of het benadrukken van die dystopie uit het verleden constructief, wenselijk en gerechtvaardigd is. Wat zijn de gevolgen op zowel microniveau (het individuele handelen van mensen) als op macroniveau (het karakter van de samenleving als geheel). Waar het om gaat is dat die nieuwe manier van insluiten en uitsluiten, het op die manier duiden van goed en kwaad niet de functie vervult van een funderingsmythe. Zoals gezegd: het is een symptoom van iets omvangrijkers, maar een belangrijk verschil is dat we het kwaad niet langer in onszelf hoeven te zoeken. De mens is helemaal niet van nature een zondig wezen en hoeft dus niet kritisch aan zichzelf te werken. Integendeel: de meeste mensen deugen, in ons schuilt *de nobele wilde* en we hoeven slechts alert te zijn op 'de ander' die niet deugt. De ander (of een verre voorouder) is een nazi, fascist, heeft een bedenkelijk verleden, et cetera. We zijn allemaal mensen, maar op mysterieuze wijze deugen sommige mensen wel en anderen niet en dat kan worden aangetoond door de ander als zodanig als slecht mens weg te zetten. Het is vermoeiend, maar ook beangstigend. Geen gesprek en met name geen politiek debat kan nog op een normale manier worden gevoerd. Je stigmatiseert de ander en loopt vervolgens weg. Het heeft een verlamrend effect. Mensen voelen weerstand om hun mening te geven. Mensen voelen zich niet gehoord en gezien; een voedingsbodem voor boosheid of erger.

Cognitieve dissonantie

Die diskwalificatie van die Europese Traditie is een complexe, collectieve manier om cognitieve dissonantie, de spanning tussen opvattingen en ons handelen, te reduceren. Die spanning tussen woord en daad wordt immers constant door het Christendom opgeroepen. Het is de logische consequentie wanneer we een hoger ideaal nastreven: we worden constant (door ons zelf) gecorrigeerd. De geest wil wel, maar het vlees is zwak, dus we willen (van natura) het een, maar *mogen* dat niet en *moeten* juist het ander (gedicteerd

door welke autoriteit, religieus of anderszins, dan ook). Er wordt een beroep gedaan op de rede om het gedrag te sturen, om juist vast te houden aan de eigen moraliteit. Dat roept weerstand op, in het individu, maar ook in de samenleving als geheel.

Hoewel we idealiter deze cognitieve dissonantie op zouden moeten lossen door onze daden aan te passen en naar een hoger plan te tillen, gebeurt die reductie veelal door dan maar niet ons gedrag, maar onze opvattingen te wijzigen, zodat zij weer met elkaar in overeenstemming zijn; de moraal blijkt flexibel. Dit doet zich voor binnen het individuele handelen, maar met het vervangen van de oorspronkelijk Christelijke funderingsmythe is dit op collectief niveau gebeurd. Niet langer werken dus aan ons zelf, de eigen Ruwe Steen; daarmee en met de zelfkennis zit het wel goed. Dat blijkt immers uit de wijze waarop ik meen te moeten werken aan al die andere stenen en de medemens juist dien te beoordelen en veroordelen met welke kwalificaties dan ook. De hel, dat is de ander.

De uitbraak van Coronapandemie en de gebeurtenissen die daarmee samenhangen worden eveneens gecontextualiseerd binnen de kaders van de oorlog en het daarmee samenhangende begrippenapparaat. Of we het in de toekomst veel minder over '40 - '45 en meer over '20 - '2? gaan hebben moet nog blijken. (Historicus en Amerikadeskundige Maarten van Rossem (1943) is er in ieder geval van overtuigd dat de Coronaperiode slechts een rimpeling op het oppervlak van de geschiedenis zal blijken te zijn; maar die uitspraak als mede zijn bewering dat 'alle republikeinen slechte mensen zijn', kan niet los worden gezien van zijn generationele en precies die ideologische basis waarvan het narratief in stand moet en zal blijven en op basis waarvan kennelijk miljoenen mensen als zodanig door nota bene een wetenschapper mogen worden gediskwalificeerd. Het is illustratief voor exact de ideologische omkering van die funderingsmythe; het kwaad is de ander). Vast staat dat we in roerige en historische tijden leven. Vast staat ook dat die tijden niet uit de lucht komen vallen en zich zomaar voordoen.

Centrale these in de lezingen: Romantisch Marxistische Ideologie

Waarom begint deze inleiding met een kort verslag over de functie van een funderingsmythe voor een samenleving en met de stelling dat daarin een verschuiving of een vervanging heeft plaats gevonden? Zo'n funderingsmythe hangt samen met een ideologie die dominant is in een samenleving. Het vervangen van die funderingsmythe hangt zodoende eveneens samen met verschuivingen in opvattingen en met culturele transformatie in het bijzonder. Meerdere lezingen in deze publicatie gaan daarop in.

Er komt uit naar voren dat er, afgezien van het Coronavirus, nog een ander virus als een spook door Europa waart. Het is te ongenueanceerd en eenzijdig om te stellen dat het bepalen van goed en kwaad, het beoordelen van de werkelijkheid en het bepalen van onze plaats daarin alleen geschiedt op basis van referenties aan de oorlog en de jaren 60. Het is eerder een symptoom van iets anders, iets veel fundamenteelers. Dat fenomeen is veel meer onderdeel, een symptoom van een meer omvattende ideologie: een complex, min of meer samenhangend geheel van opvattingen, ideeën, meningen, normen en waarden, tropen en attitudes dat ons denken en handelen richting geeft. Een ideologie kan worden samengevat middels een beperkt aantal, vaak niet al te ingewikkelde (en zodoende voor de meeste mensen begrijpelijke) uitgangspunten (axioma's) die makkelijk en snel op van allerlei menselijke gedrag en maatschappelijke verschijnselen en ontwikkelingen kunnen worden geprojecteerd.

In meerdere lezingen beargumenteer ik dat de dominante ideologie in de Westerse samenleving fundamenteel Romantisch van aard is (met invloeden van het Marxisme). Zoals de oorspronkelijk Christelijke funderingsmythe van het Westen is vervangen, zo is die bijbehorende oorspronkelijke Grieks Joods-Christelijke ideologie dat ook. We zien en horen dat terug in het begrippenapparaat waarmee de in het huidige tijdsgewricht heersende ideologie kan worden uitgedrukt. Het begrippenapparaat dat ook fundamenteel anders is en doordrenkt is met Romantische en Marxistische thema's en het streven naar authenticiteit dat daarin doorklinkt en kan worden herkend in alle geledingen van onze cultuur. En logischerwijs zet deze nieuwe ideologie zich af tegen de voorgaande ideologie die Grieks, Joods-Christelijk van karakter is (of meer in het algemeen de Europese Traditie, waar ik later op terug kom).

Het veelvuldig terugkoppelen aan de Tweede Wereldoorlog als referentiekader voor goed en kwaad en het duiden van de tegenwoordige tijd

is slechts een onderdeel van die nieuwe ideologie; het is het retorisch, dialectische aspect ervan waarmee die nieuwe ideologie wordt bevestigd en in stand wordt gehouden.¹² Het is herkenbaar in manieren van redeneren tijdens discussies en debatten. Wel is het illustratief voor een tanend historisch besef dat niet verder terug lijkt te gaan dan de crisisjaren van de 30, hooguit de *roaring twenties* of de Eerste Wereldoorlog. Een enkeling heeft nog het inzicht in de maatschappelijke en culturele ontwikkelingen van de negentiende eeuw en weet dat de Franse Revolutie bepalend en vormend is geweest voor onze huidige manier van leven en denken. Iets met Verlichting en Vrijheid, Gelijkheid en Broederschap ofzo.

Ruwweg, in het algemeen kan worden gesteld dat binnen de Romantische, Marxistische ideologie de algehele consensus is dat 2500 jaar Grieks en Joods-Christelijk denken niets dan zwartgalligheid heeft opgeleverd. En aangezien men de boom aan zijn vruchten herkent, rechtvaardigt dat de diskwalificatie van zowel dat denken als de samenleving en cultuur die daaruit voort zijn gekomen: van de duistere middeleeuwen, heksenverbrandingen, kruistochten, onderdrukking van alle mogelijke minderheden, patriërchaat, inquisitie, tot aan verzuiling, uitbuiting, slavernij, systemisch racisme en uiteindelijk Hiroshima en Auschwitz.¹³ Uitingen en gevolgen van het kwaad waartoe anderen in staat zijn en waarvan maar al te makkelijk wordt verondersteld dat we daar zelf nooit een bijdrage aan zouden hebben geleverd; een veronderstelling dat eerder voorkomt uit onbekendheid met het kwaad in onszelf en met weerstand om de aanwezigheid en werking in ons zelf ervan te onderzoeken en te onderkennen. Dus als dat Grieks, Joods-Christelijke en daarmee corresponderende manier van leven daarin heeft geresulteerd, dan moet alles anders. Niet de machthebbers, de bourgeoisie aan de macht, maar de verbeelding, een nieuwe ideologie.

Die Romantisch Marxistische ideologie kan natuurlijk uitvoerig en tot in detail worden beschreven. Maar het is fascinerend dat op basis van een beperkt aantal kenmerken exact kan worden bepaald hoe dient te worden geredeneerd wanneer welk verschijnsel dan ook zich aandient.

¹² In het hoofdstuk Ken U Zelve ga ik verder in op cognitieve vooroordelen en denkfouten waar de mens zich mee bedient in discussies.

¹³ Dit is de these die herkenbaar is menig debat en veel mensen in hun conceptie/duiding van de werkelijkheid hebben verinnerlijkt, maar deze redenering heeft haar oorsprong in *Dialectiek der Verlichting* (1944) van Horkheimer en Adorno. Het is een interessante illustratie van het proces dat bepaalde opvattingen die gangbaar zijn in het dagelijkse maatschappelijk verkeer en onderdeel uitmaken van een dominante ideologie hun intellectuele basis hebben in het academisch, intellectuele domein.

Ik geef daarvan een eerste overzicht in het volgende hoofdstuk. Op basis van deze als grondslag aanvaarde beweringen staat vast hoe die verschijnselen dienen te worden beoordeeld en hoe dient te worden gekomen tot een oordeel over goed of kwaad. Het is benauwend, omdat van individualiteit of vrij denken nog maar nauwelijks sprake is. Die Romantisch Marxistische dominante ideologie biedt die axioma's die als vanzelfsprekend worden beschouwd. Samengevat kan worden gesteld dat die ideologie zich concentreert rondom het streven naar authenticiteit, het volgen van je gevoel en het jezelf mogen zijn. Die romantisch opvattingen komen we overal tegen. Bij de rechtvaardiging van welk gedrag dan ook wordt een beroep gaan op het recht ons zelf te mogen zijn en onze individuele vrijheid.¹⁴ De doorwerking van het Marxisme is herkenbaar in de nadruk op gelijkheid. Vooral op de afwezigheid van die gelijkheid en dus de nadruk op slachtofferschap / onderdrukking van vele minderheden en de onderdrukker.

Wat voor iedere ideologie geldt, geldt ook hier: zij werkt door in levensbeslissingen en de levensloop. Veel maatschappelijke problematiek, die zich mede manifesteert in de levens van veel (mannelijke) representanten van jonge generaties, kunnen worden gerelateerd aan de culturele (i.e. Romantisch Marxistische) omwentelingen vanaf de jaren 60 en daarmee gepaard gaande ideologische transformatie. Levensbeslissingen worden op basis van verschillende factoren genomen. Opvoeding, intelligentie, karakter, et cetera spelen een belangrijke rol, maar de generatie waar men onderdeel van uitmaakt en de ideologie die heerst in de levensfase van identiteitsconstructie (adolescentie) is van grote, zo niet bepalende invloed. Gezien de doorwerking van ideologie in individuele levens impliceert een omkering van ideologie ook een omkering van gevolgen in het leven.

Boomer Bashing

Er wordt wellicht de indruk gewekt dat ik mij bezoldig aan wat wel "*boomer bashing*" wordt genoemd: het beschuldigen van representanten van de zogenaamde Babyboomgeneratie van alles wat er mis is met de samenleving. Die generatie wordt het verwijt gemaakt dat zij die nieuwe ideologie die zij uitdragen en weliswaar pretenderen voor te staan, zelf niet hebben aangewend in hun eigen levens en er dus de negatieve consequenties niet van hebben ondervonden. In het bijzonder geldt dat voor de cultuurdragers en

¹⁴ Een willekeurig en meest recente voorbeeld dat ik zojuist las:
<https://www.nu.nl/opmerkelijk/6101317/vlaamse-psycholoog-levert-titel-in-na-reprimande-over-te-sexy-fotos.html>

culturele rolmodellen. Zij hebben juist hun leven lang in de verschillende levensfasen de wind in de zeilen gehad. Veel maatschappelijke problematiek zal in complexiteit en onoplosbaarheid toenemen en cumulatief worden gepresenteerd aan volgende generaties. De verschillende huidige crises tonen aan dat dit nu reeds het geval is. Die generatie wordt zodoende een gebrek aan empathie met jongere generaties aangewreven.

Geen “*boomer bashing*” dus en niet alleen omdat mijn ouders en veel Vrijmetselaren behoren tot die generatie (hoewel ik moet toegeven dat ik een iemand die naast mij zat tijdens een lezing weleens het veelzeggende “Ok, Boomer”¹⁵ heb toegefluisterd nadat een Babyboomer zich conform het cliché van zijn generatie had doen kennen middels de gebruikelijke referenties aan WOII en *the sixties weetjewel*). Overigens is het interessant om te onderkennen dat niet alleen deze generatie sterk vertegenwoordigd is binnen de Vrijmetselarij, maar logischerwijs ook de opvattingen en grondhouding die representatief zijn voor die generatie. Dat geldt ook voor samenleving als geheel: de naoorlogse generatie is in omvang dominant en domineert daarmee ook het maatschappelijk debat en daarin doorklinkende narratief. In artikelen, talkshows en lezingen hoort u de echo’s van Rousseau en Marx, veel overpeinzingen worden geïllustreerd met behulp van het begrippenapparaat van de Romantische en Marxistische ideologie en referenties aan de oorlog (of de persoon in kwestie zich nu wel of niet bewust is van de historisch, culturele oorsprong van zijn opvattingen). Woordenwisselingen verzanden maar al te makkelijk in wat al dan niet “waarheid” is. De indruk werd gewekt dat er gelijkwaardig van gedachten wordt gewisseld, maar tussen de regels door ontwaart u een ideologisch vertoog dat representatief is voor een generatie en een tijdsgeest; een tijdsgeest die inmiddels is vervlogen en niet meer aansluit bij de actualiteit. Een ideologie waarin men verstrikt kan raken doordat die ideologie (zoals dat gaat met (te) lang gekoesterde persoonlijke opvattingen) uiteindelijk kan verworden tot dogma; er is geen twijfel meer.

Hoe dan ook, het heeft geen zin om verontwaardigd of boos te zijn op zoiets abstracts als “een generatie” of op “een cultuur”.¹⁶ Het is niet alleen zinloos

¹⁵ https://en.wikipedia.org/wiki/OK_boomer. Okay, Boomer” is typically used as a dismissive or sarcastic response to older people, particularly baby boomers, who are perceived as being out of touch with modern attitudes and culture. It’s often used in response to comments or opinions that are seen as outdated, conservative, or insensitive.

¹⁶ Wel komt zijdelings in de lezingen aan de orde dat het besef van de lange termijneffecten van de idealen van de zo gekoesterde en inmiddels gemythologiseerde jaren 60 in de levens van